

Na oltarju je lepa slika sv. Ane od neznanega slikarja. Zanimiv je okvir okoli nje, ki je v roccoco-zlogu in širok do poldruega črevlja. Neki ljubitelj je daval zanj, kakor pripoveduje, 4000 gld.

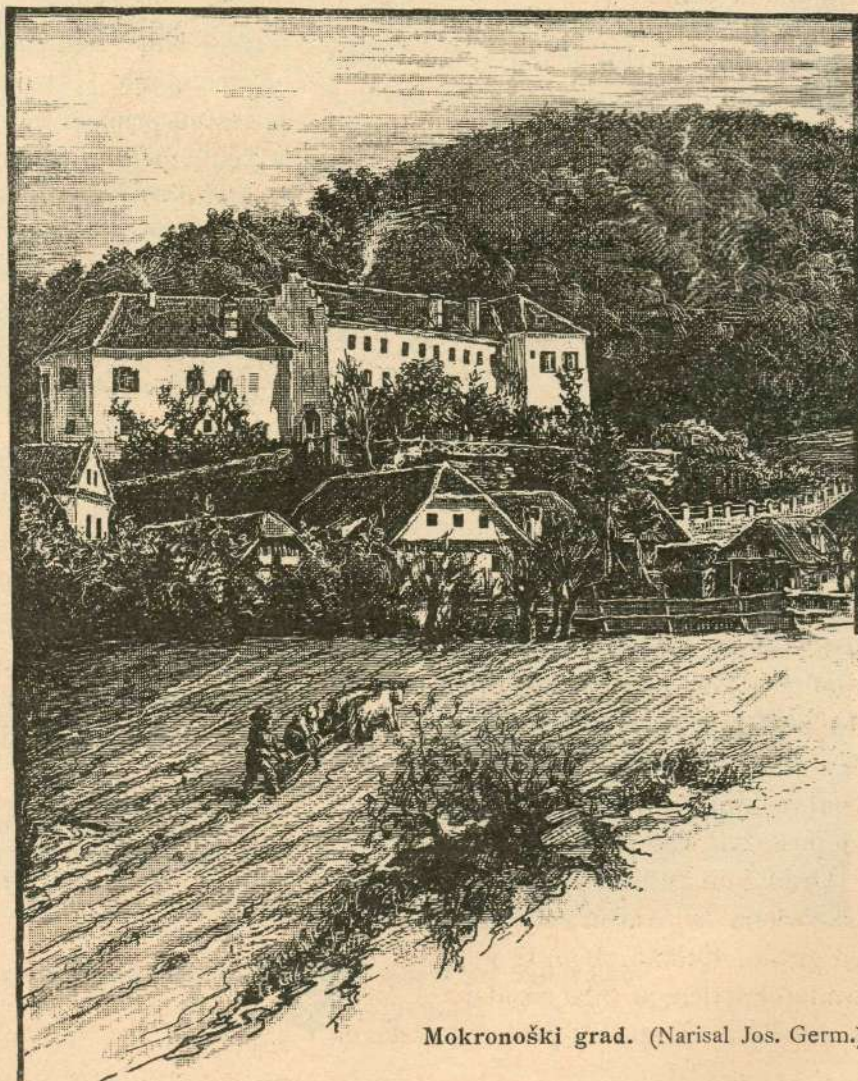
I. Šašelj.

Mokronoški grad.

Nad župnijsko cerkvijo v Mokronogu se vzdiguje na malem griču v podnožju préčinske hoste mokronoški grad, obširno poslopje v podobi čveterokota. Kdaj je bil zidan in kdo ga je postavil, tega ne vemo. Ker se je našel l. 1880. pod gradom v jarku, ki vodi iz grada, zlat rimski novec Anastasija II., smemo misliti, da so imeli morda že Rimljani tu kako utrdbo, zlasti ker so gotovo tu bivali; to nam spričujejo večkratne najdbe rimskih stvarij v Mokronogu in njega okolici. Pri vhodu v grad beremo sicer letnico 1595, toda tega leta je bil najbrže le prezidan in popravljen; grad sam je veliko starejši.

O njegovi zgodovini vemo, da sta bila grad in trg Mokronog v XI. veku last svete Heme, koroške kneginje, ki je imela razven posestev in gradov na Koroškem in Stajerskem tudi

na Kranjskem mokronoški grad, Škrljevo nad Šentrupertom, Gomilo blizo Boštanj in dr. v svoji posesti. Oboje, grad in trg, je darovala kasneje krškemu nunskemu samostanu. Ko je bila pa leta 1072. ustanovljena krška škofija, pripadla sta tej v last, dokler si ju ni prisvojil l. 1437. celjski vojvoda Janez Vitovec. Spomin na sv. Hemo se je še ohranil v Mokronogu. V gradu namreč kažejo črevelj, o katerem se pripoveduje, da je bil sv. Heme. Narejen je iz belega usnja, 20 cm dolg in 6,5 cm širok. Toda, kakor je dokazal gospod A. Müllner v listu «Argo» 1892, str. 122 do 123, je črevelj k večjemu iz XV. ali

Mokronoški grad. (Narisal Jos. Germ.)

XVI. stoletja, torej ni nikakor mo- goče, da bi ga bila kdaj nosila ta svetnica.

Izmed mokronoških grajščakov XII. in XIII. veka beremo po različnih listi- nah ta-le imena: 1137 se imenuje Hen- rik; 1143—1173 Adalbert; 1177 Otto, ki je bil ob enem lastnik Gorenjega Mokronoga; iz leta 1215. beremo, da je kupil škof Oton od Otona Mokro- noškega in njegove soproge za brižin- sko cerkev šestdeset zemljišč, ležečih v Slapih, Loki in šmarješki župniji ¹⁾; l. 1248. se omenja Wolzling; l. 1265. Ulrik, vojvoda koroški.

Leta 1515., za časa kmetskih uporov na Kranjskem, osvojili so si uporni kmetje, kakor nam pripoveduje Valva- sor, ²⁾ grad; orópali so ga, peči in okna razdejali in tudi zidovje zelo poškodo- vali in razrušili.

Leta 1616. pa je kupil grad neki Ma- horčič, in od tega kmalu potem Ernest Mihael pl. Scheerenburg, ki je za Mo- kronog zato znamenit, ker mu je usta- novil v svoji oporoki z dné 10. grudna leta 1649. samostojno župnijo. Za njim pa mu je bil lastnik Ivan Danijel Kaisal, toda ne dolgo, zakaj umrl je že okoli leta 1675. žalostne smrti, kakor nam jo popisuje Valvasor l. c. tako-le: «Temu Danijelu Kaisalu je zabodel njegov svak, gospod Ivan Jožef Scheernburg, Ernesta Mihaela brat, pred štirinajstimi leti, ko sta za gradom kegljala in se sprla, v jezi nož za vrat, da je čez pol ure

umrl. Bil je namreč ne samo zelo jezi udan, ampak tudi ne prav zdrave pa- meti. Trg in grad je dobila potem v last umorjenega gospoda Kaisela vdova, gospa Marija Marjeta, rojena pl. Scheern- burg.» Prostor, kjer je bilo kegljišče in se je pripetil ta žalostni dogodek, kaže se še dandanes.

Sedanji lastnik, gospod L. pl. Berg, je grad zelo olepšal. Pred kakimi pet- indvajsetimi leti je sezidal zelo visok zid na severni strani gradú ter na- pravil lepo dovozno cesto v grad. Tudi je zasadil pod njim, za cerkvijo, lep park in vrt z različnimi cveticami in drevjem. Ker ima grajščina obilo po- sestva, vzlasti lepe travnike proti sve- temu Roku v šentrupertski župniji, peča se večinoma z živinorejo. Njegovemu posestvu pripada tudi gradiček Zágorica v šentrupertski župniji in pristava Ko- nopnji dol, pol ure od Mokronoga, kjer redé tudi večinoma živino za prodajo. V Štatenbergu, v trebelski župniji pa, kjer ima obilo hoste, ima žago, kjer režejo tavolete; te vozijo od todi na železnico v Sevnico in od todi v daljne kraje.

V mokronoški okolici pa je bil pred več stoletji še jeden grad in sicer v Slepšeku, kakor beremo v starih listi- nah. Grajščaki so se imenovali Slep- ški gospodje (von Plintenbach). Našel sem teh-le imena: Leta 1256. se bere Ortolphus de Plintenpach ¹⁾; leta 1267. brata Rudolf in Friderik ²⁾; leta 1284. Friderik.

I. Šašelj.

¹⁾ Šumi: Urkundenbuch, II., 22.

²⁾ XI., 395.

¹⁾ Šumi: Archiv, I., 26.

²⁾ Šumi: Archiv, II, 17.

